

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Jue și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru Monarhia pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuliile nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 80 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiin, 15 Septembrie 1895.

Prezența Majestații Sale a monarhului nostru în Cluș, și primirea deputațiilor a fost din capul locului considerată ca eveniment extraordinar de o deosebită importanță politică.

Din incidentul acesta se dă ocașiune capului încoronat să vorbască către credincioșii săi, și cuvintelor monarhului din capul locului li s'a atribuit o deosebită importanță.

Diariștica magiară a fost curioasă să vadă răspunsurile capului încoronat la cuvântările deputațiilor.

Deși Majestatea Sa monarhul la asemenea ocașiuni nu face manifestațiuni politice, ci se ține a da expresiune dorințelor sale numai încât acele privesc referințele publice de stat, totuși presa magiară a creșut că în răspunsurile prealabile, pentru cari n'ar mai guvernul e responsabil, va afla cel puțin indigația direcțiunea generală politică, ca dorință expresă a capului statului.

Răspunsurile Majestații Sale sunt viu discutate în presa din patria noastră. Cu deosebire sunt comentate răspunsurile pe care Majestatea Sa le-a dat deputațiilor bisericilor românesce. Tote diarele unguresce constată importanța politică a răspunsurilor, și le declară de cea mai sântă voință a Majestații Sale.

Diarul kossuthist „Egyetértés” face socotela politică în chipul următoriu:

„Răspunsurile regale, deși se ridică peste cercul întrebărilor politice de toate dillele, și se referă la referințele publice generale, totuși au o deosebită importanță netăgăduită din punctul de vedere al unor chestiuni politice actuale. Înainte cu câteva dille am accentuat necesitatea declarațiilor regale cu scopul, ca în chestiunea armoniei dintre voința și simțământul regelui, și dispare unele regale constituționale să dispară acele îndoaiale, pe care le accentuează cu sistem unii bărbați politici cu acea manifestă tendență, ca îndreptățirea nisuițelor lor necurate se o documenteze cu voința individuală, și cu sen-

timentele domnitorului. Și acuma declarațiunile dela Cluș ale regelui, cari de bună sêma corespund adevăratelor dispozițiuni, celui mai corect mod de judecată a Majestații Sale, au documentat din destul, că nici inimicii reformelor bisericesci, nici agitatorii naționali, cari luptă contra unității statului magiar și contra autorității lui, nu se pot provoca la nisuițele sau la sentimentele regelui.”

Din această alineă se vede apriat, că diariul din chestiune face politică actuală, și voește să acopere cu politica sacrosanctă a Majestații Sale politica funesta cu reformele bisericesci și cea asupritore față cu naționalitățile în general, și față cu noi românii în special.

În direcțiunea această se și explică căci îndată continuă:

„Reformele bisericesci regele le consideră de fapte constituționale împlinite și prin legile sancționate de el se manifestă „nisuițele lui părintesci îndreptate spre apărarea intereselor bisericice și ale statului”. Regele apostolic așteptă deci dela clerul catolic, și dela reprezentanții statului catolic, că ei în „nisuițele părintesci” îl vor sprigini totdeuna cu patriotismul tradițional. Nu credem deci că Zichy Nándor pentru nisuițele revisionale ale partidului popular se mai potă făuri argumente din voință și din sentimentele regelui; această ar însemna nestima și nedemnitatea cea mai mare față cu capul încoronat, care totuși nu se potrivește cu un consilieriu intim de stat.”

Acestea le spune la adresa catolicilor în legătură cu politica bisericescă a guvernului, pe care au spriginit-o kossuthiștii.

Mai pe față exploatează acest diariu cuvintele regelui în ce privesc politica guvernului unguresc față cu noi românii. Metropolei români au accentuat fie-care în deosebi în numele cui s'au prezentat înaintea Majestații Sale. Escelenția Sa metropolitul nostru a accentuat că vorbește în numele poporului român gr.-or. din jurul Clu-

sului. Metropolitul greco-catolic a vorbit în numele provinciei Sale metropolitane.

Deși cuvântul român obvine numai în alocuțiunea metropolitului nostru, deși numai acesta a aflat cu cale a aclama și în limba română pe Majestatea Sa, nu mai începe îndoaia, că ambii metropoliți au reprezentat bisericile românesce și pe poporul român.

Acésta o scôte la ivelă diariul cu care ne ocupăm, căci étă ce mai scrie:

Mai clar și în formă mai hotărîtă vorbește regele deputațiilor celor 2 biserice românesce, cari ca reprezentanța națiunii române s'au prezentat înaintea Majestații Sale. Miron Romanul în alocuțiunea sa face amintire de „multele necazuri ale vieții publice”, prin ce a voit să atragă atențiunea Majestații Sale asupra referințelor naționale române. Răspunsul regelui e mai clar decât ochirile domnului metropolit. E de tot interesant, că Majestatea Sa a aflat cu cale să facă atenți pe reprezentanții bisericii greco-orientale române la admonițiuni, pe cari li le-au dat acuma sunt 8 ani. Esperiențele triste de 8 ani au convins pe Majestatea Sa, că românii din Ungaria nu au luat la inimă în mod suficient acele admonițiuni, de aceea acuma le-a repetat.”

Până aci am reproduș verbal. Extractiv reasumăm deducțiunile diariului, cari culminează în constatarea, că românii în politica lor de distrucțiune nu pot face provocare la spriginul regelui.

Precum se vede diarele din Budapesta trag în politica militantă persoana sacrosanctă a regelui, și politica agresivă față cu scolele și bisericele noastre o acopere cu persoana regelui.

În asemenea ton scriu toate diarele unguresce.

E veche tendența presei unguresce de a trage în discuțiunea politică persoana regelui, și dacă o face această și o mai pe cea ungurescă, bine însă nu face nici una nici alta.

Revista politică.

„Neue Freie Presse” din Viena amintind între altele și despre răspunsul, ce l'a dat Majestatea Sa împăratul iubitului nostru Archiepiscop și Metropolit, face următorul comentariu: „Cuvintele (Majestații Sale) nu se pot interpreta greșit. Admoniarea la iubire către „patria” comună îndreptată pe români pe terenul legal al constituției unguresce. De altă parte guvernul unguresc s'a manifestat prin grațiarea martirilor condamnați, că e gata, să admită cerințe naționale, cari se pot împlini între marginile statutului unguresc. După ce s'a alăturat într'un mod întreg și cepe României din Ungaria bine aceste semne și le vor ști și aprecia”. Românii din Ungaria au fost în totdeuna loiali și credincioși către tron și dinastie. Nu există cas în istoria statului nostru, prin care s'ar putea dovedi, că poporul român și bisericele noastre greco-orientale în frunte cu clerul și episcopatul ei, n'ar fi păstrat cea mai neștrămutată credință către dinastie. Românii din Ungaria și-au iubit și își iubesc patria lor, pământul locuit de moșii și strămoșii lor. Sunt puține națiuni, cari se țin așa de mult la patria lor, ca națiunea românescă.

Din toate acestea rezultă, că „Neue Freie Presse” ar face mai bine, să țină lecție intimilor săi prieteni adecă triumfătorilor antisemiți, ér nouă, românilor greco orientali să ne dea pace, cănci știm noi, ce avem să facem și cum avem, să ne purtăm.

* * *

O foice din Berlin comunică cu siguranță scirea, că cancelarul german, principele Hohenlohe, va folosi timpul, cât va petrece în Aussee, ca să se mai întâlnească încă odată cu ministrul austro-ungar de esterne, cu contele Goluchowski, și să-l informeze despre înțelegerea, ce le-a avut în Petersburg. Acestea ar consta de o parte într'aceea, că Ger-

FOIȚA

Chestiuni agricole.

„Economia Națională”, cea mai veche revistă economică română, publică în Nr. de 15 August 1895, următoarea interesantă revistă agricolă:

Ne apropiem pe nesimțite de epoca sêmănăturilor de toamnă, fără ca mulți din agricultorii noștri să-și dea sêmăna ce importanță au aceste sêmănături făcute mai târziu sau mai de timpuriu asupra recoltelor viitoare. Ca probă că aleși, pe tărîmul agriculturii propriu zisă, avem și înaintea ochilor noștri, modul de arături cum se fac pentru aceste sêmănături și timpul când se fac, astfel că de aceste două timpuri nu se mai ține nici o socotelă. Singura socotelă care se ține la noi, este de a se sêmăna cât se va putea mai mult și a doua socotelă asupra prețurilor. Noi totdeauna am combătut de a se face sêmănatul unei sêmînțe prea târziu, arătând și motivele pentru

care nu putem admite și am arătat avantajele ce un agricultor are deosebit în sêmănatul făcut la adevărata epocă.

În privința această agronomul francez, dl Vilmorin, a cărui competență cu privire în materie agricolă este indiscutabilă, prin mai multe esperiențe făcute cu mai multe nêmuri de grâne, sêmănat unele la adevărata lor epocă, ér altele prin Novembre, ne spune exact, că sêmănăturile de grâu făcute la adevărata lor epocă au mare influență asupra recoltelor, pe când acele făcute târziu, o influență rea. Causa e că cele dintâi sêmănături întra în érnă și puterungate și pot să reser gerurilor îndelungate în timpul iernei, pe când sêmănăturile făcute târziu, nu. Acest adevăr este atât de aprôpe de vederile fie-cărui agricultor, încât nici că mai începe vre-o îndoaială de a se mai discuta.

Cu toate acestea, la noi se găesc încă mulți agricultori cari la cas dacă timpul le permite fac sêmănături de grâu și de secară chiar până la sf. Nicolae (6 Decembrie st. v.) Ce dic acesti agricultori? La cas dacă nu se

face grâu, sêmăna plante de primăvară, fără însă ce mai țină socotela de cheltuelile făcute cu aratul și sêmănatul și fără se mai țină socotela într'u cât agenții atmosferei pot influența asupra acestui pământ sêmănat fără ca să ai plante răsărite.

Să lăsăm partea teoretică și să ne întorcem la partea practică, care ne spune să avem sêmântă bună și se sêmănam la timp. Avem ére toți sêmînțe bune? Nu. Fîind-că o sêmântă bună se câștigă prin mai multe esperiențe și nu se pôte recolta nici odată din aceeași holdă, unde secerătorul nu caută altceva decât să secere cât se va puté mai mult. Decă holdele destinate pentru sêmântă trebuie secerate cu mai multă îngrijire, așa că spicele mai slabe, etc., se lasă la o parte sau după legarea snopului se smulg, lăsând pe cele mai sănătose. Mulți nu pot face această lucrare, prin urmarea vocii ce a avé bune recolte trebuie să-și cumpere bune sêmînțe dela acei agricultori a căror culturi sunt mai îngrijite și a căror sêmântă este mai bine garantată ca bună.

Între acești rari agricultori ce se găesc la noi se prenumără și dl C. C. Datculescu, care n'are trebuință nici de condeiul meu spre a-i aduce laude, nici de a-mi pune condeiul meu în serviciile d sale. Cei cari au cumpărat sêmînțe de cereale cultivate pe moșia d lui Datculescu din județul R.-Sărat, cunosc mai bine decât mine avantajele acestor sêmînțe sêmănat la timp. Că dl Datculescu a dat cea mai bună îngrijire recoltelor, spre a recolta o sêmântă mai bună și mai ameliorată pentru țara noastră, se dovedește chiar de către agronomul francez Vilmorin care a găsit de bine de a sêmăna între atâtea nêmuri de grâne și grâul românesc ameliorat de către dl Datculescu pe moșia d-sale Slobozi-Galben din județul R.-Sărat. În primul rënd onóra i se cuvîne d-sale și în al doilea acelora cari cată a introduce sêmînțe românesce de grâu ameliorate în culturile lor, căutând cu modurile sta a-și ameliora pe nesimțite recoltele viitoare.

Dar pe lângă sêmântă bună trebuie să avem arături bune, și mai tre-

mania să sprijină cererea Rusiei în Asia de est adecă ca Japoneseii să grăbescă evacuarea Coreei și a peninsulei Liao-tong, și ea de altă parte față cu Bulgaria toate puterile mari deocamdată să se abțină dela ori și ce ingerințe, așa dară nici din partea Rusiei să nu urmeze recunoșterea principelui Ferdinand. Contele Goluchowski s'a dus la începutul acestei săptămâni în Galiția, ca să petrecă 8 zile la moșia sa și astfel de o candidată nu e probabil, că se va întelni cu principele Hohenlohe la Aussee. Cancelarul german ar trebui să-și prelungească petrecerea sa în Aussee până la reîntorcerea contelui Goluchowski în Viena. În cât privește însă versiunile politice amintite, mai că n'ar mai fi trebuință de consimțământul Rusiei, că nu va recunoște pe principele Ferdinand acum, de orice o astfel de intențiune mai că nici n'a existat în Petersburg; Din contră se pare a fi just, că guvernul german s'a pus din nou alături cu Franca în serviciul Rusiei în ce privește Asia de est. O scire din Petersburg constată adecă, că Rusia, Franca și Germania au întreprins în comun un pas pentru evacuarea grabnică a peninsulei Liao-tong. Japonia încă n'a răspuns la acesta, totuși în Petersburg se speră, că rezultatul intenționat să va realiza în curând luând în considerare înțelegerea d'între cele 3 puteri.

Să vorbesc prin cercurile politice ale Franciei, că principele Lobanow ar fi vorbit cu ministrul Hanotaux, ca presidentul Faure să-i facă țarului Rusiei o vizită cu ocaziunea încoronării acestuia. Asupra acestei cestiuni se pronunță și foile rusesi: „Novoje Vremja“ dă, că după cum stau astăzi relațiunile între Ruși și Francezi, ministrul de externe al celor d'întai nu putea în nici un caz, să nu vorbească cu presidentul Faure.

Este motiv să admiti, că călătoria principelui Lobanow n'a urmat numai din întâmplare imediat după vizita din Petersburg a principelui Hohenlohe. A mai fost un caz de precedentă în anul 1892, când a călătorit așa pe neașteptate marele principe Constantin Constantinovici la Nancy. Faptul, că și-a ales presidentul Faure ca loc de întâlnire cu principele Lobanow cetatea Mirecourt, unde s'au făcut și manevrele armatei franceze, ridică însemnătatea acestei întâlniri. Principele Lobanow a asistat la o sărbătoare militară, la care au participat elita armatei franceze cu cei mai buni generali, pe când companioul său, ministrul Hanotaux, a fost

acela, care în vara trecută a avut ocaziune să ateste cu atâta efect tăria prietăniei ruso-franceze. Națiunea franceză a primit acum o nouă dovadă, deși nu e scrisă pe hârtie, că amiciția dintre Ruși și Francezi are ca basă tendința permanentă a cercurilor conducătoare din Rusia, tendința de a proba neclintita tărie a politicii urmate dela visita flotei franceze din Kronstadt încoco Din contră „Grașdanin“ consideră ca o politică fără tact faptul, că foile rusesi ridică întâlnirea dignitarilor rusesi cu bărbații de stat francezi la rangul unor evenimente politice, pentru ca să șicaneze prin acesta pe Germania. Într'acosta dăce principele Meșcersky, e o înjosire și are aparența, că lumea e fericită în Rusia, când s'a învrednicit un bărbat de stat al Rusiei să se întâlnească cu un Francez.

* * *

De câte ori se duce regele Belgiei în Paris, cetățenii de acolo îi strigă: „Vive le Roi“, adecă trăiască regele. Acest fapt îl interpretăză gazetele monarchiste din Franca într'un mod foarte caracteristic: Ele trag concluzia, că parisienii s'au săturat de republică și doresc să vadă în fruntea lor un cap încoronat; că au înțeles în fine și parisienii, că națiunile, cari au un împărat sau un rege, nu sunt mai proște decât francezii. La aceste observări răspunde diarul „Les Débats“ în chipul următor: „De sigur, și ele sunt tot așa de deștepte, ca și noi, și Elveția și Statele-Unite, cari n'au nici rege nici împărat sunt tot așa de inteligente ca și popoarele monarchiste. Dacă i se strigă regelui Belgiei pretutindenea „Vive le Roi“, în aceste cuvinte este esepria profundei venerațiuni, pe care o merită, și a respectului ce-l au francezii față cu poporul belgian. Popoarele și guvernele cari difer mai tare de noi, ca d. e. Rusia, stimăză libertatea și instituțiunile noastre republicane. De ce să nu ne manifestăm și noi respectul nostru față cu instituțiunile lor monarchice? Parisienii se supun unui instinct foarte just când îi strigă monarchului belgian: „Vive le Roi“. Ar putea tot așa de bine, să strige: „Trăiască regina“ din Anglia, sau „trăiască împăratul“ din Rusia și așa mai departe. Când s'ar duce și dl Felix Faure în străinătate, i-s'ar striga și lui: „Trăiască presidentul republicei!“ Dar nici într'un stat monarchic nu va concluda presa, că opinia publică s'a abatut dela monarchie și a devenit republicană. — Bine le-a mai răspuns gazeta republicană!

* * *

În Roma s'au desvilit afară de monumentul lui Garibaldi, monumentul lui Cavour, monumentul ridicat

în onoarea lui Minghetti, și cel ridicat în onoarea fraților Cairoli. Toate aceste festivități au avut un caracter oficial; așa dară Italia oficiasă își preamăresce cu drept cuvânt pe nemuritorii bărbați, cari au luptat pentru dânsa. Martia trecută s'au publicat 14 depeși interesante, cari au fost trimise în Septembrie și Octombrie 1870 de secretariul general de atunci al ministeriului de externe, baron Polane, care se afla în Roma, ministeriului de externe din Florența. Documentele se referă la cucerirea Romei, la plebiscit și la pertractările oficiale cu cardinalul Autonelli. — Bine se poartă frații nostri Italianii; laudă lor, dau semne de un frumos viitor!

Suveranii români în străinătate.

— Relație oficială. —

Marți, 29 August, MM. LL. regele și regina, împreună cu AA. LL. RR. comitesa de Flandra și principesa Henrieta, principele Leopold, principesa Mathilda de Saxa, principesa Iosefina de Hohenzollern, și A. S. principesa Luisa de Hohenzollern, urmați de suite, au plecat, la orele 8 dimineața, cu trăsurile, dela Weinburg la Roschach, unde au luat trenul până la St. Gall, și de aci, cu drum de fer cu cremalieră, au mers la Gais, unde au dejunat. Apoi Maiestățile Lor și membrii Augustei Lor familii au urcat pe muntele Gabris pentru a privi frumoasa panoramă; aci au luat o gustare pela orele 4 și jum. după amăzi, după care au mers la Altstätten și de aci cu trenul s'au întors, la orele 8 sara la Weinburg.

Mercuri, 30 August, la orele 11 și jum. dimineața, A. S. R. marea ducesă de Baden a venit la Weinburg să viziteze pe MM. LL. și pe AA. LL. RR.; ér la orele 6 sara s'a întors la Mainau.

Joi, 31 August, la orele 3 după amăzi, M. S. regele împreună cu AA. LL. RR. comitesa de Flandra și principele Leopold au mers cu trenul la St. Gall, unde au făcut o preambulă prin oraș și au vizitat câte-va monumente; ér la orele 8 sara s'au reîntors la Weinburg.

Sâmbătă, 2 Septembrie, la ora 1. d. a. MM. LL. regele și regina își luară rămas bun dela A. S. R. principesa Antoaneta de Hohenzollern, puțin cam indispusă, și însoțiți de AA. LL. RR. principesa mumă de Hohenzollern, principele Leopold de Hohenzollern și cei-l'alți membri ai familiei, au plecat din Rheineck, cu tren special, spre München.

La gara Bregenz, Maiestățile lor

fmbrățiară cu căldură pe A. S. R. principesa mamă și pe membri Augustei Sale familii, care se întorseră la Weinburg; ér Maiestățile Lor, însoțite de A. S. R. principele Leopold, continuă călătoria.

La Lindau, regele și regina, împreună cu principele Leopold, făcură o mică preumblare prin oraș, după care Maiestățile lor își luară rămas bun dela Alteța Sa regală și apoi continuă călătoria spre München unde ajunseră la orele 7/2 sara. Pe peronul gării se aflau: Esc. Sa d. de Coutouly, fost ministru plenipotențiar al Franciei la București, cu dna de Coutouly și mai multe alte persoane, care salutară pe Maiestățile lor și oferiră buchete de flori M. S. Reginei. Maiestățile lor merseră, apoi la hotelul „Patru sesone“ unde primiră visita A. S. I. Gisela de Bavaria.

Duminecă, 3 Septembrie, la orele 11 dimineața, a sosit la München A. S. principele Frederic de Hohenzollern, care a venit să vadă pe Maiestățile Lor: iar la orele 2 după amăzi, Maiestățile lor și A. S. principele, împreună cu suitele, au dejunat la A. S. I. principesa Gisela de Bavaria. La orele 6 după amăzi, Maiestățile Lor primiră visita AA. LL. RR. ducelui și ducesei de Genua, și a sosit la München A. S. principele Wilhelm de Hohenzollern. Pe la orele 6 jum. séra, A. S. a însoțit la operă pe M. S. Regina, iar la orele 11 noptea a recondus-o din nou la Hotel.

Luni, 4 Septembrie, MM. LL. Regele și Regina au invitat la dejun pe A. S. principele ereditar de Anhalt și alte câte-va persoane, iar la orele 6 1/2 séra au întors visita A. S. I. principesei Gisela, mulțumindu-i pentru atențiunea arătată cu ocaziunea scurtului timp ce Maiestățile Lor au petrecut în München.

La orele 9 séra MM. LL. Regele și Regina, însoțiți de AA. LL. principale ereditar de Anhalt și principii Frederic și Wilhelm de Hohenzollern, au mers la gară. În salonul rezervat se afla A. S. I. principesa Gisela, și așteptau dna comitesă de Leyden, consulul țerei la München, care oferă M. S. Reginei un buchet de flori, precum și alte persoane venite pentru a ura Maiestăților lor bună călătorie.

Regele și Regina își luară ziua bună dela Alteța Sa imperială și dela Altețele lor, și plecară spre Viena, unde ajunseră la orele 7 dimineața.

În aceste două zile Maiestățile lor au vizitat expozițiunile de tablouri, pinacoteca și diferite monumente ale orașului München.

buc ca aceste semințe, mai înainte de sămănat să le văruim sau să le sulfatăm, ca să desărui ori-ce bănuială de vr'o bôlă criptogamică la care sunt supuse cerealele și în special grâul. Metodele de a prepara semințe în contra bôlei fiind mai multe, agricultorul înțelept este dator a alege totdeuna pe cea mai bună, fiind că acesta este interesul său propriu. Intre alte metode cunoscute de agricultori astăzi, vedem încă una sub numele de salamură, propria invențiune a d-lui Ioan Pefca, fost preparator chimist la laboratorul de chimie al școlii militare din Craiova. Întru cât această salamură este superioară varului și sulfatului de cupru, rămâne ca agricultorii să dea acest certificat de mai bun sau de mai rău, prin experiența ce vor face cu această salamură.

Am arătat într'un articol special că în anul acesta, chiar grânele bine sulfatate încă au fost atinse de puțină mărură.

Dacă acest lucru se va mai repeta în continuu, ca în fiecare an grânele văruite și sulfatate să fie atinse mai mult sau mai puțin de tăciune și

mărură, atunci trebuie să credem că acest germene provine din cauza schimbării timpului din luna Maiu tocmai așa cum se produce și rugina, despre care se crede că nu schimbarea timpului o produce, ci sporul unei ciuperci ce atacă frunzele plantei numită berberis. Această credință o avéu ómeii cu multă învătătură, acum condeul a trebuit să devină mut în urma atâtor experiențe bine stabilite. Timpul decide, ér nu condeul! Prin urmare sulfatarea are să fie mai mult un preservativ pe viitor, mai mult în contra schimbării timpului de cât a distruge cu desăvârșire germenele tăciunelui sau al malurei. Prin acesta se înțelege că la cas când timpul din luna lui Maiu va fi prea schimbător, întru cât privește umezela și răcéla, grânele sulfatate au să sufere mai puțin de tăciune și mărură de cât cele nesulfate. Lasăm dar ca și în această cestiune, experiența și timpul să decida.

(„Timpul“).

Laptele țiganului.

Un țigan de pe la sate
Avu gust să mănca lapte,
Și fiind țigan deștept
Avé gust de lapte fert,
Nu-i vorbă este puțință
Ca să-și facă pe dorință
Lemne sunt, lapte cerșesc
Pofta o se 'mi-o 'mplinesc.
Așa dăcea dada nost
Care nu se ține prost,
Ba 'mi-o și cânta într'una
Parcă nu 'i a fost a buna:
„Lapte dulce fert în ôlă
Va mănca dada deséră“.
Și cântând în sat se duce
De-și aduce lapte dulce,
Apoi lemne a adunat
Focul și 'l-a afățat,
Ôlă și o a aședat,
Laptele 'n ea 'l-a turnat
Ér pe când focul ardea
Laptele i se umfla,
Ér țiganul de mirare
Făcu focul și mai mare
Și la lapte se uita
Din gură vesel dăcea:
„Dómne mult mă mai iubesci

De laptele mi-'l sporesci“.
Și vędând c'acum din ôlă
Laptele lui dă afară,
Să miră și-'și face cruce
Și din gură așa dăce:
„Dómne, nu mi-'l mai spori
Că n'am în ce-'l sprijini“.
Apoi se 'ntorce prin casă
Ca să caute alte vase,
Și când se întorse la foc
Lapte n'a mai fost de loc
Ba și ôlă de călduri
Se crepase în bucături.
Atunci bietul, supérat
S'a sculat și s'a jurat
Că cât va mai fi pe lume
Lapte 'a foc n'a mai pune,
Că Dómnul cât 'a iubit
Atât 'a și păcălit.
„Dómne sfinte și 'ndurate
Ți ai făcut cu min păcate
Laptele tu mi-'l sporiș
Și la urmă mi-'l sorbiș
Ba dacă te-ai săturat
Și ulceica mi-o ai spart.
Sofia, 28 August 1895.

Ioan Cândea.

Noutăți.

Personal. Escelenția Sa I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul cu trenul de ași la 7^{1/2} ore dimineața a plecat spre a sânti biserica din Doboli de jos, în protopresbiteratul Treiscanelor.

Scolariu. Alaltăieri s'a făcut deschiderea solemnă a anului școlar 1895/6 în seminarul arhiepiscopal. După terminarea serviciului divin și invocarea Duhului Sfânt elevii seminariali și cu profesorii s'au intrat în sala cea mare. Directorul, Dr. Remus Roșca a comunicat elevilor într-o vorbire bine nimerită mai întâiu faptul, că veterarul Director și profesor, protopresbiterul Ioan Hannia, după o muncă bogată de aproape 1/2 de veac s'a retras în pensiune și că din acest motiv s'au făcut schimbările cunoscută și cetitorilor noștri în corpul profesoral, apoi invitat călduros pe colegii săi și pe toți elevii la o muncă serioasă cu puteri unite pentru menținerea și ridicarea nivelului și vașei institutului asupra căruia astăzi în impregiurările grele, în cari trăim, sunt îndreptate privirile tuturor Românilor ortodocși. Dicem și noi: D-zeu să V'ajute.

Veterarul Director și profesor, Ioan Hannia, fiind de față la această solemnitate a profitat de ocaziune, ca să-și ia adio și dela elevii seminariului. Cuvintele pătrunzătoare ale venerabilului bătrân și emeritului bărbat distins al bisericii noastre îi rupeau inima. La fine, când a ieșit din sală, nu se mai isprăvea urale de „să trăiască“ !!

Listă viriliștilor. Comitetul de verificare al comitatului Sibiu a statuit lista viriliștilor pentru anul 1896. Viriliști sunt 147 și suplenți 16.

Dintre români aflăm induși în listă pe următorii viriliști:

1. Esc. Sa Miron Romanul, metropolit Sibiu fl. 1215; 2. Nicolau Vidrighin, arendator, Rășinari fl. 774.86. 3. Demetriu Vidrighin, arendator Reșinari fl. 576.10. 4. Dr. Aurel Brote, director de bancă, Sibiu fl. 573.70. 5. Ioan Micu, negustoriu, Sebeșul de jos fl. 537. 6. Parteniu Cosma, director de bancă, Sibiu fl. 512. 7. Ioan Mănișiu, proprietar, Poiana fl. 495.97. 8. Dr. Octavian Russu, avocat, Sibiu fl. 422.40. 9. Dr. St. Păcurariu, avocat, Sibiu fl. 351.26. 10. I. Hannia, protopresbiter, Sibiu fl. 300.16. 11. Ioan de Preda, avocat, Sibiu fl. 265.95. 12. Onoriu Tilea, ingineriu Sibiu fl. 262.10. 13. Ilie Pop, notariu, Poiana fl. 261.54. 14. Alexandru Lebu, proprietariu, Sibiu fl. 244. 15. Ioan Vidrighin, proprietariu, Rășinari fl. 238.84. 16. Parteniu Morariu, proprietar Sânciori fl. 219.34. 17. Zacharia Boiu, protopresbiter, Sibiu fl. 217.88. 18. Simeon Cărpinișan, măcelariu, Călnic fl. 210.87. 19. Ioan Juga, proprietariu, Apoldul mic fl. 207.71. 20. Ioan Răuciu, negustoriu, Seliște fl. 189.52. 21. Ioan Balu, birtaș, Sibiu fl. 177.89. 22. Petru Imberuș, proprietariu, Sibiu fl. 175.73. 23. Ioan Măcelariu, proprietariu, Mercurea fl. 172.75. 24. Petru Comșa, negustoriu, Seliște, fl. 170.91.

Suplenți:

1. Ioan Macsim Vulcu, proprietariu, Pianul de sus, fl. 162.51. 2. Ioan Paraschiv, subijde pensionat, Sebeșul-săsesc, fl. 158.16. 3. Ioan Drăgan, notariu public reg. Sebeșul-săsesc fl. 156.88. 4. Ioan Banciu, negustoriu, Seliște, fl. 151.99.

Spre scire celor interesați. Deodată cu intrarea în viața legiune bisericești noue s'a intradus o inovație și în ce privește pensiunile solve din vistieria statului. Cui-tanțele, cari până acuma erau vidimate de către oficiile parohiale acuma nu mai vin vidimate de către aceste, ci de către oficiile politice. Anume în orașe cu magistrat vidimarea o face primariul orașului, în comune o face primariul orașului, în comune mici o face primariul dimpreună cu notariul cercual.

Pentru vidimare nu se ia nici o tacsă.

Cununii. Dl. Dr. Ioan Șenchea și doșora Luisa Boeriu își vor serba cununia în 29 Septembrie n. a. c. în biserica gr.-or.

din Făgăraș. — Dl. Solomon Făgărașanu și doșora Anica Spârchez își vor serba cununia tot în 29 Septembrie n. a. c. în biserica gr.-or din Zernesci. — Felicitările noastre!

Diarist bulgar condamnat. Se scrie din Sofia, că Mitakovo autorul articolului apărut în diarul „Narodna Svoboda“, în care poporul bulgar, este îndemnat ca să omore pe Ferdinand, a fost condamnat la un an temniță ordinară.

Bravură cângerosă. Diarele ungurești aduc scirea că de ocaziune manevrelor făcute în apropiere de Klein-Czell, s'a întâmplat o mare nenorocire. Un desparțământ de cavalerie trecând în fugă mare prin comuna Kemenes-Csöngye, a călcat în picioare trei copii ce se jucau pe stradă. Bieții copii au fost cu desăvârșire adrobiți.

Diarele magiare insistă pe lângă aceea, ca făptuitorii să fie aspru pedepsiți.

Inmormântare jidovăscă cu preot reformist. În Köröshegy (comit Somogy) a răposat fata jidanului Berger Miksa. Inmormântarea avea să se facă chiar în ziua de anul nou al jidanilor. În ziua această preoții evreilor fiind tare ocupați, nu puteau săvârși actul inmormântării. Páthy preotul alergă la Berger și îl rugă să-și dea voia ca să săvârșescă el inmormântarea. Berger se învoi cu această bucurie și astfel se întâmplă, că un preot reformist inmormântă pe o fată de jidan. Progres!!

Correspondențe leneșe. Sub acest titlu scrie „Hazánk“, că două correspondențe cari au fost sigilate și espedate din Városhidvég la anul 1879 și au sosit în Győr (unde erau adresate) la 15 Sept. n. 1895. Așa dar correspondențele au sosit la locul destinat numai după 16 ani.

Filocsera cafelei. Plantațiunile de cafea din Brazilia sunt amenințate de un pericol mare. O bătă ascunsă atacă rădăcinile arborilor de cafea și i prăpădesc, tocmai cum filocsera prăpădesc viile. E vorba de niște microbi, cari vrându-se în rădăcinile arborilor, pricinuesc în timp scurt nespuse pagube.

Acest soi de filocseră a cafelei s'a ivit mai întâiu la 1869 în Ceylon, unde în primul an după ivirea bôlei producă 25.000 tone de cafea a scădut dela 45.000 la 25.000 tone. De atunci răul a luat din an în an mai mari întinderi, până când în fine Ceylonul și-a pierdut cu totul importanța în piața cafelei. Dece ani mai târziu bôla s'a ivit și în lava unde a pricinuit în fie-care an câte-o pagubă de 20 milioane franci numai în plantațiunile Statului.

Acum a venit rândul plantațiunilor Braziliei; în Araguaia mai toate plantațiunile de cafea sunt nimicite, așa că această provincie odinioară bogată, acum a ajuns la săpă de lemn. În Campinas se face tot posibilul pentru împedirea pericolului, guvernul a trimis anumiți specialiști, cari cercetăză plantațiunile atacate, pe lângă aceea, o comisiune deosebită se ocupă cu studiarea bôlei.

Cum se nasc modele? Despre fiecare modă în special ar fi greu de-a spune cum s'a născut, cine a fost inițiatorul lor și de unde își au originea. Despre unele din ele însă totuși se scie pozitiv, că în ce impregiurări și din a cui inițiativă s'au născut. De curând răposatul Worth aduce câte-va exemple. Așa d. e. se scie, că până la începutul secolului prezent femeile purtau haine scurte. S'a întâmplat însă, că regina Victoria a Ngra întemplant după ureca pe tron, dându-se jos de pe-o trăsură, și-a rănit un picior. A doua zi ea avea să dea în palatul St. James audiențe festive. Dar cum să asiste la audiențe cu piciorul legat? — Numai decât își comandă o haină lungă, care să-i acopere și ele. Atunci damele de curte făcură și ele asemenea, altele le imitară și în scurt timp portul femeilor în haină lungă ajunse la modă în Europa întrăgă. Alt caz: Într-o zi renumita tragediană Rachel cumpăra dela o femeie străcă câți va metri de

țesătură galbenă. Nu scia, va avea vre-odată trebuință de ea. Odată însă îi trăsni prin minte, să-și facă din această țesătură o haină pe care o îmbrăca într'un rol de teatru. Succesul rolului a fost tocmai așa de mare ca și al noii haine. Cât-va timp după această hainele galbene erau la modă, între toate hainele din Paris. Încă un caz, ce s'a întâmplat în timpul mai nou: O damă foarte cunoscută, care se dusesse pentru cât-va timp la Paris, voi cu ori-ce preț să asiste la o producțiune mai mare, dată în câmp; din întâmplare însă nu avea haină potrivită pentru această ocaziune. Ce să facă? În pripă mare își prefăcu o haină, dată în câmp, pe care o îmbrăcă, luându-și în mână o umbrelă roșie, creșdend, că această va ridica valoarea simplei toalete. Așa s'a și întâmplat. Străina damă făcu adevărată senzație cu umbrela ei roșie, și de atunci umbrelele roșii au ajuns a fi la modă.

Haz. La concertul din anul 1894, aranjat în Hida (Valea Almașului):

Diletantul: (cu glas înalt) Prost, prost, prost, prost eram și sunt eu.....

Publicul ascultător: Așa e! Bravo! Trăiască!

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Valea Bărgăului, Septembrie, 1895.

În 8 Septembrie n. a. c. ni-a fost dat de atostăți, că un bărbat integru, caracter firm, de o rară statornicie, ceea-ce l'a făcut atât de stimat, de ceea căți l'a cunoscut.

Neuitatul în Domnul, pe lângă îndeplinirea punctuoasă a agendelor sale, s'a ocupat mult și cu sculptura; pe care tereu a ajuns foarte departe, deși nu a avut acolă de specialitate.

Lucrurile lui de sculptură, ca cruci, o masă de șan cu toate figurile reprezentând armata României, cu regele și regina ei, ar pute face onore ori căruia muzeu.

Că cât de stimat și vădut a fost răposatul, s'a vădut mai ales cu ocaziunea inmormântării; căci au luat parte un public foarte numeros, inteligenți din Ardél, Bucovina și România. Actul inmormântării l'au săvârșit vre-o 10 preoți, și anume: protopresbiterul tractului Bistriței, dl Simeon Monda, cu preoții din acel tract, Pavel Beșu, Iuliu Sucéva, Leon Busdug, Nicolau Reu, Ioan Busdog, toți din Valea Bărgăului; apoi protopopul din Valea Bărgăului, și cu cooperatorul său și cu preotul din Căndreni, Vorobkievici și cu cel din Poiana Stampi, Prelipseanu, toți 4 din Bucovina. Au mai fost doi din România din Gura Negri, cari însă nu au funcționat, și al căror nume l'am uitat.

Jalea cea mare a poporului și inteligenței adunate o puteai ceti de pe fețele tuturor, căci erau inundate de lacrimi, mai ales atunci, când P. O. Domn protopop Monda, cu cunoscutul dar oratoric, a arătat viața plină de fapte vrednice de imitat ale defunctului.

Să jelim și noi, ceialți prieteni și cunoscuți pe acest preot vrednic și să șicem cu toții un „Dumnezeu să-l ierte, și țărina să-i fie ușoră“.

Avend parochia Coșna o poziție de un interes deosebit, atât național cât și cultural bisericesc, Preaveneratul Consistoriu arhiepiscopal va trebui să țină cont de această împrejurare, și să stăruască ca acolo să fie ales ca paroch, un om care în toate privințele să corespundă acestei împrejurări, ceea-ce ar fi foarte de dorit în interesul bine înțele al nămului și bisericii noastre.

Participantul.

Posta redacțiunii.
Părintelui Ioachim Cerbiceanu în Nucșora. Correspondența trimisă nici ca fond nu e de a se pute publica. Faceți alta mai obiectivă și mai îngrijită în publica.

Loterie.
Miercuri, în 25 Septembrie n. 1895.
Brünn: 90 3 24 4 50

Posta redacțiunii.
Părintelui Ioachim Cerbiceanu în Nucșora. Correspondența trimisă nici ca fond nu e de a se pute publica. Faceți alta mai obiectivă și mai îngrijită în publica.

Nr. 470/895.

[172] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr.-or. din comuna Trimpoele, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în ziarul „Telegr. Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: salariu anual de 300 fl. v. a. plătit din repartitie și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta până la termenul sus indicat cererile instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu.

Abrud, 30 August 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. al tract. Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Petru Popovici, adm. protopresb.

Chiar acum au apărut și se pot procura:

PREDICI PENTRU DUMINECI

de celebrul orator, în Domnul adormitul IUSTIN POPFIU.

Tomul I.

Acest tom constă din 32 côle tipariu 8° mare și conține 48 predice pe 39 Dumineci.

Prețul unui exemplar cu porto francat e numai 2 fl. 35 cr.

Comandele sunt a se adresa la:

Tipografia „Aurora“ A. Todoran

Gherla. — Szamosujvár.

[173] 1-3

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara — Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanția pe mai mulți ani, provădate cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întorci cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de țoțe de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Table with multiple sections: Budapesta Predeal, Budapesta - Arad - Teiuș, Budapesta, gara de vest - Orșova - Verciorova, Cucerdea - Oșorheiu - Reg. săs., Copșa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș, Ghiriș - Turda, Sibiu - Cisdădie, Brașov - Zernesci. Each section contains train schedules with columns for train types, departure times, and destinations.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă orele de nopțe